



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti



№4(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 440 sahifa,
22-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Pedagog kadrlar tayyorlashda microteaching metodining tashkiliy asoslari va uni samarali qo'llash mexanizmlari.....	10
<i>Abdiqayumova Malika</i>	
Ijtimoiy pedagogik faoliyatning bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni	14
<i>Abdullayeva Yulduz Qurbon qizi, Xudayberdiyeva Zilola Azamat qizi</i>	
Talabalarning og'zaki nutqini interfaol usullar yordamida rivojlantirish	18
<i>Atamirzayeva Ezoza</i>	
English Language Barriers Among Rural Ecotourism Guides in Uzbekistan	22
<i>Aminova Asilaxon Sobir qizi</i>	
Совершенство методов обучения студентов эффективному управлению временем на основе тайм-менеджмента.....	25
<i>Уразова М. Б., Абатова У. Б.</i>	
Zamonaviy ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni va samaradorligi	30
<i>Xurramova Dilso'z Baxtiyor qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik ahamiyati.....	33
<i>Gaipova Akjunis Qayratovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda o'zini o'zi tashkil etish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	37
<i>Alimov Bekzod Nematovich</i>	
O'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanish tadbirlarini maktab darajasida boshqarishning integratsiyalashgan yondashuvi	41
<i>Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi</i>	
Talabalarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlar	48
<i>Xurramova Sanobar Mahmatmurod qizi</i>	
Pedagogical Integration as a Factor of Humanization in Professional Teacher Education	53
<i>Yusupova Mukhabbat Anatolyevna</i>	
Yoshlarda iqtisodiy tafakkur shakllanishida etnik muhitning ta'siri.....	58
<i>Erkinova Sevara Najmiddin qiz</i>	
Innovative Approaches to Teaching English in Higher Education: a Methodological Study	61
<i>Gulsara Khakimova</i>	
Bo'lajak pedagoglarda kognitiv faollikni rivojlantirishda neyropedagogika asoslari.....	63
<i>Hikmatova Jamila Fatoh qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning eshituv idrokini rivojlantirish texnologiyalari.....	68
<i>I. S. Xamrayeva, Nuriddinova Muxayyo Ishxodjayevna</i>	
Badiiy matn asosida nutqiy ko'nikmalar va ijodiy tafakkur integratsiyasini ta'minlash metodikasi	73
<i>Jo'rayeva Sevinch Abdialim qizi</i>	
Etnopedagogik muhitda maktabgacha katta yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirish.....	77
<i>Murodova Farangis G'anisherovna</i>	
Malaka oshirish jarayonida muammoga asoslangan o'qitish vositasida MTT tarbiyachilarining 4K ko'nikmasini rivojlantirish texnologiyasi	81
<i>Ravshanova Xafiza Komilovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xalq og'zaki ijodi vositalaridan (ertak, maqol, qo'shiq, afsona, doston va boshqalar) foydalanishning nazariy asoslari, xalqaro va milliy tajribasi	85
<i>Tog'ayeva Munisa Muxammadiyevna</i>	
Akademik ko'nikmalarni rivojlantirish asosida kelajakdagi o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish	89
<i>Tursunova Elmira Ulug'bekovna, Rayimova Mushtariy Raup qizi</i>	
Sensor integratsiya autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarning xulq-atvor va hissiy holatiga ta'siri.....	91
<i>Xamidova Muyassar Polsaidovna, Abdullayeva Muslima Shovkat qizi</i>	



Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining mantiqiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	96
<i>Xoshimova Dilobar Kuchkarovna, Nortosheva Dildora Orif qizi, Avazmurodova Mehribon Sharif qizi</i>	
Инновационная методика нравственного воспитания в начальных классах: подход межпредметной интеграции	101
<i>Улугмурадова Шохсанам</i>	
Shaxs o'z-o'zini anglashining ijtimoiy-psixologik jihatlari	105
<i>Bobonazarov Oybek Shoyim o'g'li</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990yy).....	108
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Tabiatshunoslik darslarida steam yondashuvi asosida ta'limni tashkil etish metodlari	111
<i>Gulnora Narmatova Tojiyevna</i>	
AI-Mediated Coil in Oral English Teacher Education: a Didactic Model for Developing Intercultural Communicative Competence.....	115
<i>Mukhammadiyeva Khalima Saidakhmadovna</i>	
Pedagogik faoliyatda kasbiy stress jarayonining ijtimoiy psixologik xususiyatlari	119
<i>Xotamova Madinabonu Iloxmon qizi</i>	
Pedagogik mahorat fani asosida bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	123
<i>Xurramova Mohidil Baxtiyorovna</i>	
Bo'lajak kutubxonachilarda ilm-fanga oid bilimlarni o'zlashtirish malakasini shakllantirish	126
<i>O'rozov Abdurasul Norboyevich</i>	
Методологические подходы к развитию духовно-творческого потенциала детей младшего школьного возраста	130
<i>Хасанова Гулшод Касимовна</i>	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	134
<i>Rustamova Shoxista Omonjonovna</i>	
O'rta maktab yoshidagi o'quvchilarda voleybol mashg'ulotlarining psixoemotsional holat va ijtimoiy faollikka ta'siri	138
<i>Xonimqulova Durdona</i>	
Farzandlar tarbiyasida otalik va onalik hissining shakllanishining o'ziga xosligi	141
<i>Tursunboyeva Gavharoy Abdivohid qizi</i>	
O'quv jarayonida raqamli kontent (elektron darslik, multimedia materiallari) yaratish texnologiyalari.....	145
<i>Quvatov Shuxrat Akmurodovich, Rashidov Anvarjon Sharipovich</i>	
Scratch dasturida harflarni vizuallashtirish orqali 1-sinf o'quvchilarining tasavvurlarini rivojlantirish usullarini takomillashtirish.....	150
<i>Normurodova Sadoqat Xoliqulovna</i>	
Vaqtni boshqarish hamda to'g'ri taqsimlashning pedagog hayoti va faoliyatidagi ahamiyati.....	155
<i>Tursunova Nilufar</i>	
Sun'iy intellektning ingliz tili o'qitishdagi roli	159
<i>Burxonova Aziza Ikhtiyorovna, Negova Feruza Sharifovna</i>	
Разработка системы адаптивной генерации контрольных вопросов из учебных материалов на узбекском языке на основе гибридного подхода ИИ и таксономии Блума	162
<i>Бегалиев Жалолиддин Камолитдинович, Маматов Ислонбек Ильесович</i>	
Применение данных беспилотной авиации для обновления картографических данных	168
<i>Хакимов Дониёр Бахтиёр угли, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
The Role and Significance of the Acmeological Approach in the Managerial Activity of School Principals.....	172
<i>Normurodova Aziza Zuxriddin qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda tarbiya darslarini samarali tashkil etishga o'rgatish: mazmuni, shakli va metodlari ..	178
<i>Sheraliyeva Nasiba Alimkulovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy xulq-atvorni shakllantirishda ota-ona tarbiya uslublarining pedagogik imkoniyatlari.....	184
<i>Ashurova Aziza Erkinovna</i>	

Mintaqaviy sanoat korxonalarining biznes jarayonlarini tahlil qilish va baholashning zamonaviy usullari (BPM, Lean, Six Sigma yondashuvlari misolida)	188
<i>Azimova Maxfuza Rashidovna</i>	
O'zbekistonda turli etnik guruhlarda mehnat motivatsiyasining qiyosiy tahlili.....	193
<i>Erkinova Sevara Najmiddin qizi, Saidakbarova E'zozaxon Muzaffar qizi</i>	
"Geogebra" dasturi yordamida geometriya va matematik analiz kursini o'qitishda vizual tafakkurni rivojlantirish metodikasi.....	196
<i>Fayzullayeva E'zoza O'tkir qizi</i>	
Umumta'lim maktablarida raqamli transformatsiya texnologiyalarini qo'llashning zarurati.....	200
<i>Musurmanova Shodiya Xolmuratovna</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari va sun'iy intellekt asosida ta'lim jarayonini takomillashtirish.....	204
<i>O'ktamov Madadjon O'ktam o'g'li, Boymurodova Shahzoda Alisher qizi</i>	
Gimnastikada akrobatik mashqlarni rivojlantirish metodikasi	208
<i>Raxmatova Nodira Muxtorjon qizi</i>	
Suggestiv metodlar asosida xulqi og'ishgan bolalar uchun tarbiyaviy mashg'ulotlarni loyihalash	212
<i>Shermatova Manzura Ikromjanovna</i>	
Tabaqalashtirilgan yondashuv asosida tayyorlov guruh tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorlash ...	216
<i>Sanayeva S. B., Toshqulova Z. U.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	220
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Понятие искусственного интеллекта в контексте образования и его педагогические функции	224
<i>Каримова Сабина Собировна</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy barqarorlik ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari....	230
<i>Akramjonova Feruza Akramjonovna</i>	
Demografik yuklama sharoitida maktab pedagogik jamoasini samarali boshqarishning hr-strategiyalari.....	233
<i>Axmadqulova Ozodaxon Hamidullo qizi</i>	
Kasbiy identifikatsiya – shaxsning kasbiy o'zligini shakllantirish omili sifatida	236
<i>Bazarov Xayotbek Ne'matovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida qoraqalpoq xalq ertaklari asosida multimediyali mahsulotlar yaratish samaradorligi.....	240
<i>Bekimbetova Aynagul Amangeldievna, Ollaberganova Mohira</i>	
Odam anatomiyasi va fiziologiyasi darslarida muammoli ta'lim texnologiyalari orqali talabalarning ijodiy izlanuvchanligini faollashtirish.....	245
<i>Haydarova Pardaxol Boboqulovna</i>	
Chet el va O'zbekiston tajribasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etishning metodologiyasi	249
<i>Inomova Madina</i>	
Boshlag'ich ta'lim tabiiy fanlarini o'qitishda o'quvchilarning ijodkorligini shakllantirish metodikasi.....	253
<i>Ismatova Zulayho Asadovna, Avazova Gulnoza Qodirjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishning samarali yo'llari	256
<i>Ismatova Zulayho Asadovna, Xamroyeva Ozoda Norbo'ta qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning so'z boyligi va nutqiy ko'nikmalarini shakllantirish	259
<i>Mambetova Lobar Mirzavali qizi, Rajabova Nafisaxon Dilmurod qizi</i>	
Kasbiy faoliyatda pedagogik improvizatsiya ijodiy kompetensiya sifatida	264
<i>Miraxmedova Dilafro'zxon Nurilloxon qizi, Jo'rayeva Gulshodaxon Ibrohimjon qizi</i>	
Media savodxonlik tushunchasi va uning pedagogik ta'limdagi ahamiyati.....	267
<i>Salomova Lobar Sobir qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik tarbiyani shakllantirish metodikasi	271
<i>Tursunova Malika Baxtiyor qizi, Aminova Oltinay Davranbek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi asosida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi	274
<i>Xaydarova Dilafuz Abdukurim qizi</i>	



Refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish – bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash bosqichi sifatida.....	279
<i>Jo'rayeva Maftuna Dilshodbek qizi</i>	
Chimyon–Chorvoq kurort-rekreatsiya zonasidagi rekreatsiya obyektlari va ulardan foydalanish holati	283
<i>Djurayeva Lobar Vaxitovna</i>	
G'ovlar osha yuguruvchi qizlarning maxsus jismoniy tayyorgarlik darajasini oshirish asosida sport musobaqalariga tayyorlash.....	286
<i>Sattorqulova Fotima Jamol qizi, Sattorqulova Zuhra Jamol qizi</i>	
Grammatika va yozuv ko'nikmasining integratsiyalashuvini ESL o'quvchilarning grammatik ravonligini o'stirishdagi ahamiyati	292
<i>Ne'matova Iroda Ilhom qizi, Karimova Xadicha Fazliddin qizi</i>	
Формирование экологической культуры и проектных компетенций молодежи в формате хакатона “Климатон–25”	295
<i>Бегмуратова Зоя Асаматдиновна</i>	
Portlovchi kuch sifatini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari.....	298
<i>Xushvaqtov Shaxzod Mamatqul o'g'li</i>	
Enhancing the Writing Skills of Non-Philological Students Through Artificial Intelligence Tools	302
<i>Rajabova Rakhimakhon Maksudovna</i>	
Supporting Children With Autism in Inclusive Education: Effectiveness of Multisensory, Visual Scheduling, and Aba Approaches.....	306
<i>Safarova Sanobar Omontashevna, Rakhimova Ozoda Abdurasul qizi</i>	
O'quv topshiriqlari orqali 6-sinf o'quvchilarining pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishdagi leksik birliklar bilan ishlashning ahamiyati	310
<i>Ashirbayeva Nafisa Aminbayevna</i>	
O'smirlarda nevrotik holatlarning namoyon bo'lish xususiyatlari va ularni diagnostika qilishning nazariy-metodologik asoslari	313
<i>Abduraximov Doniyor Abdusaid o'g'li</i>	
Ingliz tilini o'rgatishda talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish metodlari.....	317
<i>Abirqulova Nafisa Abdusalamovna</i>	
Yuqori sinf ingliz tili darslarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning innovatsion metodik modeli	321
<i>Ahmadjonova Diyoraxon Dilshod qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish va pedagogik muloqot madaniyati	326
<i>Alimov Shavkatbek Shuxratbekovich</i>	
Identification and Systematization of Emotional Intelligence Indicators in Pre-Service Primary School Teachers.....	330
<i>Aminova Nasiba Davlatboy kizi</i>	
Oligofren bolalarda kognitiv jarayonlarni rivojlantirishda o'yin terapiyasining nazariy-metodologik asoslari va pedagogik samaradorligi	334
<i>Amirsaidova Sh. M., Jumanazarova Mashhura San'atbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash metodikasi	339
<i>Asilbekova Shoxsanam To'liqin qizi</i>	
O'zbekistonda olimpiya harakatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	344
<i>Axmadaiyeva Gulnoz Ikramovna</i>	
Zamonaviy tibbiyotda hissiyotlarni boshqarishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	348
<i>Azgarova Gulsum Alisher qizi</i>	
The Use of Problem-Based Learning Methods in Delivering High-Quality Education in Schools	351
<i>Bekmuratova U'mit Ken'esbay qizi, Abdiev Azamat</i>	
Akseleratsiyaning o'quvchilar xulq-atvoriga ta'siri	355
<i>Botirova Oydina Vadimovna</i>	
Ta'limda zamonaviy pedagogik innovatsiyalar va raqamli transformatsiya: bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarni tayyorlashning metodologik asoslari	361
<i>Eshimova Nasiba Zohiddin qizi</i>	

Kasbiy samaradorlikni oshirishda sun'iy intellektning roli: "KasbNavigator" platformasi misolida	365
<i>Isayeva Oylarxon Ro'zimatjon qizi, Sobirov Muslimjon Muxsinjon o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan maktablarda o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish: integratsiyalashgan ta'lim va ijodiy yondashuv.....	369
<i>Mavlanova Saidaxon Umarovna</i>	
Yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning depressiv holatlarga ta'siri	373
<i>Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Kiberijtimoiylashuv sharoitida avlodlararo kommunikativ o'zaro ta'sirning psixologik xususiyatlari.....	375
<i>Muhiddinova Mamlakat Nabi qizi</i>	
"Emotsional Learning Analytics"metodi asosida o'qituvchilarning reflektiv kompetensiyasini rivojlantirish ...	380
<i>Omonqulova Diyora Farhod qizi</i>	
Talabalarda milliy identiklikni shakllantirishning nazariy asoslari.....	384
<i>Qudratov Davron Sami o'g'li</i>	
Media kompetentlik va media savodxonlik tushunchalarining ilmiy-pedagogik mohiyati, tarkibi va rivojlanish tarixi.....	388
<i>Rahimova Xosiyat Uralovna</i>	
Yangilanayotgan O'zbekistonda tarix fani oqituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari	392
<i>Raxmatova Ondagul Oybek qizi</i>	
Talabalarining kasbiy tayyorgarligida mantiqiy fikrlashini rivojlantirish kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik muamolari.....	395
<i>Raxmonova Mavluda Suvon qizi</i>	
O'smirlarni kiberbulling tahdididan himoya qilishning psixologik mexanizmlari	398
<i>Sattorova Mohinur Sherali qizi</i>	
Bolalarda oilaga hurmat va qadriyatli munosabatni rivojlantirish jarayonida ota-ona bilan hamkorlik qilish yo'llari	401
<i>Sharofutdinova Nigora Kenja qizi, Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
O'zbekistonda o'qituvchilar malakasini oshirishning vertikal modeli: tizimli tahlil va cheklovlar	405
<i>Toxirova Nafisa Dilshod qizi</i>	
Fizika fanini o'qitishda maxsus ehtiyojli o'quvchilar uchun texnologiyalar va tajribalarning roli	409
<i>Tursunov Alisher Isoqovich, G'ulomov Davlatbek Istat o'g'li</i>	
MTTda qadriyatlar kompetentligini rivojlantirish vositalari	412
<i>Urinova Rushana Tursunniyozovna, Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutq o'stirish metodikasini takomillashtirish.....	415
<i>Xakimova Xosiyat Jurayevna</i>	
O'smirlik davrida deviant xulq-atvor namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	419
<i>Xalilova Sarvinoz Qodirali qizi</i>	
Ta'lim platformalarida mustaqil ta'lim ma'lumotlarini relyatsion model asosida optimallashtirish	422
<i>Xasanov Baxrom Boktiboyevich</i>	
Применение информационных технологий для интеллектуального анализа чрезвычайных ситуаций на основе edge computing и компьютерного зрения.....	426
<i>Мамаражабов Музаффар Абдурасулович, Маматов Ислombек Ильесович</i>	
Индивидуальное интеллектуальное развитие личности – как педагогическая проблема	432
<i>Олтибоева Камола Шарофжон қизи</i>	
Представления о реальной и виртуальной дружбе у подростков	436
<i>Хамидова Нигора Илхомовна</i>	



REFLEKSIV KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH – BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH BOSQICHI SIFATIDA

Jo'rayeva Maftuna Dilshodbek qizi

Andijon davlat universiteti

13.00.02 – Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi yo'nalishi

3-bosqich doktoranti

Andijon viloyat pedagogik mahorat markazi

“Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari”

kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Refleksiv ko'nikmalar hamda ularni rivojlantirishning muhim omillarining bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy faoliyatiga ta'siri tahlil qilinadi. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi va ilmiy yuksalishida refleksiv ko'nikmalarning ahamiyati ilmiy-amaliy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: refleksiya, ko'nikma, pedagog, refleksiv ko'nikma, pedagogik tajriba, kasbiy rivojlanish, pedagogik faoliyat, boshlang'ich ta'lim.

Abstract: The impact of reflective skills and key factors in their development on the professional activities of future primary education teachers is analyzed. The importance of reflective skills in the professional development and scientific advancement of future teachers is substantiated from a scientific and practical perspective.

Key words: reflection, skill, teacher, reflective skill, pedagogical experience, professional development, pedagogical activity, primary education.

Аннотация: Рассматривается влияние навыков рефлексии и ключевых факторов их развития на профессиональную деятельность будущих учителей начального образования. Научно-практически обосновывается значимость рефлексивных навыков в профессиональном развитии и научном совершенствовании будущих педагогов.

Ключевые слова: рефлексия, навык, педагог, рефлексивный навык, педагогический опыт, профессиональное развитие, педагогическая деятельность, начальное образование.

KIRISH

Jahonda uzluksiz ta'lim tizimining boshlang'ich ta'lim bosqichi va uni rivojlantirishga alohida ahamiyat berilmoqda. Ma'lumki, neyrologiyaning mashhurligi miya haqidagi yangi kashfiyotlar va g'oyalar bilan bog'liq. Xususan, neyropastiklik va oyna neyronlarining kashf etilishi ham shunday muhim kashfiyotlardan hisoblanadi. Hozirgi vaqtda turli mamlakatlarda, jumladan, AQSh va Yevropa Ittifoqida – BRAIN Initiative (Innovative Neurotechnologies orqali miya tadqiqoti) va Inson miyasi loyihasi, Xitoyda – Brainnetome, Shveytsariyada – Blue Brain va boshqa ko'plab rivojlangan mamlakatlarda miyani o'rganish dasturlari amalga oshirilmoqda. Neyrologiya ta'limoti pedagogika va psixologiya fanlari bilan ham uzviy bog'liq bo'lib, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirishda neyropedagogik mashqlar va ulardan tizimli foydalanish bosqichlarini ishlab chiqish hamda ushbu tizim orqali refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Dunyoda so'nggi o'n yillikda neyropedagogika faol rivojlanmoqda, uning asosiy maqsadi inson miyasi haqidagi eng yangi bilimlardan foydalangan holda ta'limni qanday yaxshilash va o'rganish samaradorligini oshirish mumkinligini aniqlashdir. So'nggi paytlarda dunyoda quyidagi fan sohalari alohida rivojlanmoqda: o'z qiziqishlarini ta'lim jarayonlari o'rtasidagi bog'liqlik masalalariga qaratgan va maxsus miya tuzilmalari bilan bog'liq bo'lgan bolani tarbiyalash yo'nalishlari – neyropedagogika, neyropsixologiya, neyrolingvistika yoki neyropsixolingvistika, psixolingvistika. Bu esa, o'z navbatida, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining refleksiv ko'nikmalarini rivojlantiruvchi neyropedagogik mashqlar tizimini ishlab chiqish, neyropedagogik mashqlardan foydalanish texnologiyalarini joriy qilishga doir modulni ishlab chiqishni taqozo etadi. Talabalarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantiruvchi neyropedagogik mashqlar tizimini ishlab chiqish dolzarb sanaladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika fanida muhim ilmiy yo'nalishlardan biri sifatida qaraladi.

B.X. Xodjayev umumiy pedagogika doirasida shaxsning kasbiy shakllanishida refleksiyaning o'rni muhim ekanligini ta'kidlab, pedagogning o'z faoliyatini tahlil qilishi uning kasbiy o'sishiga xizmat qilishini asoslab beradi. Shu nuqtai nazardan, refleksiya pedagogik jarayonni takomillashtirishning muhim omili sifatida qaraladi.

A.J. Atajanova va hammualliflar boshlang'ich ta'lim muhitida o'qituvchining kasbiy faoliyatga kirishish jarayonida refleksiv yondashuvning ahamiyatini ko'rsatib, pedagogik muhitning sifatini oshirishda refleksiv faoliyat muhim o'rin tutishini qayd etadilar.

Zamonaviy tadqiqotlarda refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish metodikasi alohida o'rganilmoqda.

U.S. Xasanovna bo'lajak o'qituvchilarda refleksiv kompetensiyani shakllantirishni takomillashtirish zarurligini asoslab, bu jarayonni tizimli va bosqichma-bosqich tashkil etish muhimligini ta'kidlaydi.

Q.A. Kamolovna esa yosh o'qituvchilarda kasbiy refleksiyaning shakllanishi ularning pedagogik faoliyat samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi.

Erdanova Zamira Olimovna va Safarqulova Nasiba Olimjonovna boshlang'ich sinf o'qituvchilarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish jarayonlarini takomillashtirish masalasini yoritib, bu borada innovatsion yondashuvlar va amaliy mexanizmlarning ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslab beradilar.

Xalqaro ilmiy tadqiqotlarda ham refleksiv faoliyatning samaradorligini oshirishda zamonaviy texnologiyalarning o'rni alohida qayd etiladi. R.E. Mayer multimedia o'qitish nazariyasi orqali ta'lim jarayonida axborotni qayta ishlash va tushunish jarayonlari refleksiv fikrlash bilan uzviy bog'liqligini asoslaydi. Bu esa refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining refleksiv ko'nikmalarini aniqlash va rivojlanish darajasini baholash uchun kompleks yondashuvdan foydalanildi. Ma'lumotlar to'plashda pedagogik kuzatuv, anketa-so'rovnomalalar, yarim tuzilgan intervyular hamda tajriba-sinov ishlari qo'llanildi. Shuningdek, talabalar tomonidan yuritilgan refleksiv kundaliklar va amaliy mashg'ulotlar jarayonidagi faoliyat natijalari tahlil uchun asos sifatida olindi. Olingan ma'lumotlar sifat va miqdoriy jihatdan qayta ishlanib, taqqoslash, guruhlash va statistik tahlil usullari orqali o'rganildi. Natijalarni chuqurroq talqin qilish maqsadida kontent-tahlil va diagnostik baholash mezonlari asosida refleksiv ko'nikmalarning shakllanish darajalari aniqlashtirildi. Shu asosda tadqiqot natijalari umumlashtirilib, ilmiy xulosalar chiqarildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Refleksiya (lotincha "reflexio" – orqaga qaytish) falsafiy tushuncha sifatida shaxsning ongida ro'y berayotgan o'zgarishlar haqida o'zining fikr va mulohaza yuritishini anglatadi.

Refleksiya subyektning o'zini o'zi anglashi va tahlilini, shuningdek, "reflektor"ning shaxsiy xususiyatlarini, ta'sirga munosabatini, kognitiv tushunchalarni va boshqalar ularni qanday tushunishini o'z ichiga oladi.

Dastlab qadimgi yunon falsafasida qo'llanilgan "refleksiya" atamasi insonning ichki fikrlarini tavsiflaydi. Dekart buni fikrlash harakati sifatida belgilab, o'z fikrlari mazmunini tekshirishni ta'kidlaydi.

Sokrat, Platon, Lokk va boshqa yunon faylasuflarining ta'kidlashicha, refleksiya insonning o'zini va o'zidagi mavjud imkoniyatlarini tushunishga intilishidir.

Kant, Hegel, Fixte va Shelling kabi Yevropa faylasuflari insonning kognitiv taraqqiyotining asosi refleksiya ekanligiga ishonishgan.

O'qituvchining kasbiy ta'lim faoliyatida aks ettirish jarayonini o'rganuvchi ko'plab olimlar uning kommunikativ va kooperativ shakllarini birinchi o'ringa qo'yishadi, chunki ular o'qituvchining pedagogik faoliyati va o'quvchilar bilan muloqoti bu strategiyalarni aniq namoyon qiladi, deb hisoblashadi.

Kasbiy refleksiya – o'z ish faoliyatini tahlil qilish va baholash, o'zgarishlarni anglash hamda ulardan saboq olishga qaratilgan kasbiy fikrlash jarayonidir. O'qituvchilar o'z malakalarini oshirishlari va sifatli ko'rsatmalar berishlari uchun bu jarayon juda muhimdir. Professional fikrlash o'qituvchilarga o'zlarining o'qitish amaliyotlarini baholash va takomillashtirishda yordam beradi, bu esa o'quvchilar uchun ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

O'qituvchining o'z amaliy ishini baholash kasbiy refleksiya uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilari ushbu yondashuv orqali o'zining kuchli va zaif jihatlari bilib oladilar, bu esa ularga o'z ish uslublarini yangilash va takomillashtirish imkonini beradi.



Pedagogik refleksiya quyidagi jarayonlarni o'z ichiga oladi:

- o'z faoliyatini tahlil qilish: pedagog o'zi tomonidan tashkil qilinadigan dars jarayonini, metodlarini va usullarini tahlil qilib, ular qanday natijalar berayotganini o'rganib chiqadi;
- o'zgarishlarga tayyorlik: o'qituvchi o'z ish faoliyatini tahlil qilib, o'zgarishlar kiritish va yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashga tayyor bo'ladi;
- o'quvchilarga qarashni o'zgartirish: pedagogik refleksiya o'qituvchiga o'quvchilarning ta'limiy va tarbiyaviy ehtiyojlarini hamda individual xarakter-xususiyatlarini chuqurroq anglashga yordam beradi.

Yil sayin boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi va pedagogik mahoratini oshirish standartlari o'sib bormoqda. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'ziga xos faoliyatini muvaffaqiyatli amalga oshirishga imkon beradigan malakasi ularning ta'lim iste'dodining namoyonidir. Hozirgi vaqtda ilgari o'rganilgan pedagogik texnika va ko'nikmalarni qo'llash bilan bir qatorda yangi va innovatsion yondashuvlarni yaratish, so'ngra ularning kasbiy va shaxsiy fazilatlarini uslubiy jihatdan oshirish zarur. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik qobiliyatlari va malakalarini rivojlantirishning zaruriy shartlaridan biri bu refleksiv ko'nikmalarni neyropedagogik mashqlardan foydalanish jarayonlari orqali boshqarishdir. Murakkab tuzilmali aks ettiruvchi yangi pedagogik yondashuv refleksiv kompetensiyaga deb ataladi. Kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish va mustaqil jismoniy faoliyatni hamda kasbiy faoliyatga ijodiy yondashishni ta'minlash uchun bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari refleksiv ko'nikmalarini yanada takomillashtirib borishlari va amaliyotda samarali foydalana olishlari kerak. Respublikamizda ta'lim sifati samaradorligini oshirish, yuksak ma'naviyatli, bilimdon, yetuk, barkamol, jismonan sog'lom shaxslarni tarbiyalash uchun zamonaviy o'qituvchilar o'z pedagogik faoliyatining tizimli va ijtimoiy jihatlarida refleksiv kompetensiyani shakllantirishlari kerak.

O'z kasbiy faoliyatida duch keladigan murakkab muammolarni hal qilish va boshlang'ich sinf o'qituvchilarini yangicha ijodiy fikrlashga o'rgatishda refleksiv kompetentlik va neyropedagogik mashqlardan samarali foydalanish kasbga oid vaziyatlarga to'liq kirishish va moslashish uchun shart-sharoitlarni yaratib beradi.

Respublikamizdagi oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari kasbiy refleksiyani amalga oshirish uchun bir nechta usullardan foydalanishlari mumkin:

- Jurnal yuritish:** o'qituvchilar o'z darslari va tajribalari haqida yozish orqali o'z fikrlarini tizimlashtirishlari mumkin.
- Guruh muhokamalari:** hamkasblar bilan birgalikda kasbiy faoliyati doirasida tajriba almashish, birgalikda muammolarni muhokama qilish orqali o'z fikrlarini rivojlantirish.
- Mentorlar bilan ishlash:** ilg'or tajribali, malakali o'qituvchilar yoki mentorlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish, ulardan maslahat olish orqali o'z ish faoliyatlarini rivojlantirish.
- Video qaydlar:** o'z darslarini videoga olish va keyinchalik tahlil qilish, o'z faoliyatini baholashda samarali usuldir. Ushbu sanab o'tilgan usullar orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z pedagogik faoliyatida samarali natijalarni qo'lga kiritish bilan bir qatorda ilg'or pedagogik tajribalarga ega bo'lgan malakali ustozlardan ilg'or tajribalarni o'rganib, o'zlashtirib boradilar.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy refleksiyani rivojlantirish yosh pedagog kadrlarning o'z ish faoliyatini samarali tashkil qilish va yosh avlodga sifatli va samarali ta'lim berishda muhim ahamiyat kasb etadi. Sababi, ta'lim mazmunini tushunish refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishning eng muhim maqsadidir. Ma'lumotni eshitgandan so'ng jalb qilingan talabalar odatda anglay olmagan tushunchalarni yoki chalkashliklardan iborat bo'lgan mavhum atamalarni qayd etib boradilar yoki keyinroq tushuntirish olish maqsadida savollar berishadi. Buning aksi bo'lgan nafaol talabalar esa hatto tushunmovchiliklar, chalkashliklar yoki tushunmaydigan narsalarni hisobga ham olmaydilar.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'z ishini samarali tashkil etishi, kelajak avlodga sifatli va samarali ta'lim-tarbiya berishlari uchun ularning kasbiy refleksiyaga ega bo'lishi muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, bu sinf o'qituvchilariga o'z o'qitish strategiyalarini yangilash va darslarni samarali hamda o'quvchilarning o'quv maqsadlariga mos keladigan tarzda rejalashtirish imkoniyatini beradi.

Talabalarining refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirishning maqsad va vazifalarini tanlashda talabalarining talablari, ko'nikmalarining tuzilishi, refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishning o'ziga xosligi va ularni bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida yaratish darajasi hisobga olinadi. Ushbu jarayon oldida turgan maqsad va vazifalarni tekshirish orqali refleksiv ko'nikmalarni doimiy ravishda rivojlantirish uchun zarur bo'lgan bilimlar tizimi mavjud bo'lib, ular quyidagilar:

- boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shakllanishi zarur bo'lgan refleksiyaning mohiyati, uni o'rganishning psixologik va pedagogik yondashuvlari;
- pedagogik ish faoliyatida refleksiyaning turli ko'rinishlari va namoyon bo'lish shakllari;
- o'z ish faoliyati mobaynida refleksiyaning turli ko'rinishlarini egallash usullarini bilish;

- refleksiv-pertseptiv tahlil to'g'risida shaxsiy tasavvurlar;
- refleksiv faoliyatning mohiyati va komponentlari, uning vositalari va usullari;
- boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy refleksiyasining mazmun-mohiyati;
- boshlang'ich sinf o'qituvchisining refleksiyasini o'rganish va rivojlantirish metodlari;
- empatiyaning mohiyati, undan foydalanish va uni egallash usullari;
- empatik qobiliyatlar, munosabatlar va tushunchalar to'g'risidagi tasavvurlar;
- boshlang'ich sinf o'qituvchisining refleksiv kasbiy ko'nikmalari to'g'risidagi mavjud bilimlar;
- pedagogik kasbiy mahoratning xususiyatlarini bilish;
- kasbiy faoliyat va pedagogik mahoratga tayyorgarlik tushunchasi, boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy mahoratining mohiyati;
- o'qituvchi-pedagogning kasbiy va shaxsiy fazilatlarini;
- tarbiya, o'qitish, muloqot, boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy refleksiv munosabatining mohiyati, uning usullari va metodlari;
- o'qituvchining roli, kommunikativ kompetentligining mohiyati va tashkilotchilik qobiliyatlaridan tashkil topadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Refleksiv ko'nikmalar orqali boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'zlarining pedagogik va kasbiy qobiliyatlarini tekshiradilar va o'zlarining xatolari hamda kamchiliklarini tan oladilar. Ular o'zlarining mavjud zaif tomonlarini bartaraf etish, o'zlarini takomillashtirish va o'quvchilarga turli xil zamonaviy metodologiyalar asosida yangi materiallarni o'rgatishga harakat qilish uchun tadqiqotlar olib boradilar.

Bundan tashqari, kasbiy refleksiya boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'z ish faoliyatini o'zi tahlil qilib, mavjud kamchiliklarni o'zi bartaraf qilganligi sababli ulardagi depressiyani kamaytiradi va stressli holatlarning oldini oladi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish barcha bosqichlarda o'qituvchilarni tayyorlash dasturlari orqali amalga oshirilib, ularga o'zlarini va boshqalarni tushunish, sezgirlik, introspektsiya qobiliyati hamda mulohaza yuritish qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatini berishi kerak. Shuningdek, ular o'quvchilar bilan kuzatish va o'zaro muloqot qilish, guruhlarda birgalikda ishlashni o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratishi lozim. Pedagogika, kuzatish, drama, hunarmandchilik, hikoya qilish va refleksiv tadqiqotlar bo'yicha kasbiy ko'nikmalarning mazmuni va rivojlanishi bilan tanqidiy ishtirok etish uchun yetarli ta'lim maydoni bo'lishi zarur. Kasbiy imkoniyatlar o'z pedagogik tajribalari va taxminlarini kurs va sinfda o'tkazilgan tadqiqotning bir qismi sifatida aks ettirishni o'z ichiga olishi kerak. Jarayonni tanqidiy kuzatish va amaliyotni o'qitishning refleksiv tahlili mavjudlik, sifat, dolzarblik va yetarli fikr-mulohazalarni aks ettirish amaliyotini o'rganish uchun zarur.

Muxtasar qilib aytganda, pedagogik ta'limning yangi qarashi, ya'ni bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish nafaqat oliy ta'limda tahsil olayotgan talabalarga, balki maktab ta'limidagi ijobiy o'zgarishlarga ham mos keladi, chunki u sezilarli paradigma o'zgarishini o'z ichiga oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrda "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6108-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrda qabul qilingan "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4884-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktabrdagi PF-6097-son "Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni.
5. Erdanova Zamira Olimovna, Safarqulova Nasiba Olimjonovna. "Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish jarayonlarini takomillashtirish". International Conference on Modern Development of Pedagogy and Linguistics, Volume 01, Issue 02, 2024-yil, 62-bet.
6. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: Sano-standart nashriyoti, 2017, 28–29-betlar.
7. Xasanovna U.S. "Bo'lajak professional ta'lim o'qituvchilarining refleksiv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish". Economy and Innovation, Volume 35, ISSN: 2545-0573, 2023, 691–693-betlar.
8. Kamolovna Q.A. Pedagogika va psixologiya haqida: yosh o'qituvchilarda kasbiy refleksiyaning o'rnini. Online ISSN: 3030-3508, 2024, Volume 1, Issue 2, October, 493–494-betlar.
9. Mayer R.E. "Cognitive Theory of Multimedia Learning". In: The Cambridge Handbook of Multimedia Learning. 2nd ed. R.E. Mayer, Ed. New York: Cambridge University Press, 2014, pp. 43–71.
10. Atajanova A.J., G.G. S. "Boshlang'ich ta'limiy muhit. Boshlang'ich sinf o'quvchisi. Boshlang'ich sinf o'qituvchisining pedagogik faoliyatga kirishi". In: Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. Toshkent: Bookmany Print, 2024, 31–32-betlar.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.